

УДК 368.94

DOI: 10.30838/J.BPSACEA.2312.010920.74.657

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ В УКРАЇНІ

МІТИНА Н. Б.^{1*}, канд. техн. наук, доц.,
ГЕРАСЮК І. С.², маг.

^{1*} Кафедра безпеки життєдіяльності. Державний вищий навчальний заклад «Український державний хіміко-технологічний університет», вул. Набережна Перемоги, 40-б, 49094, Дніпро, Україна, тел. +38 (0562) 47-12-25, e-mail: natalimitina0000@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-5384-7040

² Кафедра фармації та технології органічних речовин, Державний вищий навчальний заклад «Український державний хіміко-технологічний університет», вул. Набережна Перемоги, 40-б, 49094, Дніпро, Україна, тел. +38 (056) 68-22-33, e-mail: organic_pharma@udhtu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0001-9732-2660

Анотація. В Україні щодня в середньому травмується понад 60 працівників, з них троє зі смертельними наслідками, три з чотирьох виробничих травм із втратою працездатності, а кожна друга спричиняє втрату працездатності на 50 %. Тому актуальним постає страхування від виробничого травматизму. **Мета дослідження** – аналіз стану страхування від нещасного випадку та професійних захворювань в Україні протягом 2015–2019 років. **Методика:** статистичні методи аналізу сучасного стану страхування від нещасного випадку та професійних захворювань. **Результати.** Визначено, що проблема промислової безпеки в Україні вирішується зменшенням чисельності зайнятих у несприятливих умовах праці, але, на жаль, не за рахунок поліпшення виробничих умов. Показано, що, незважаючи на позитивну динаміку зростання страхових виплат, рівень виробничого травматизму не знижується. Ускладнює зменшення нещасних випадків скорочення фінансування та матеріально-технічного забезпечення заходів щодо безпеки праці на всіх рівнях управління. Встановлено, що основна причина зменшення рівня страхування від нещасних випадків та професійних захворювань в Україні – цінова політика на страхові послуги, визначення страхового випадку. **Наукова новизна.** Проаналізовано показники страхових виплат та діяльність страхового Фонду від нещасного випадку та професійних захворювань в Україні протягом 2015–2019 років, які сталися через вплив небезпечних та шкідливих виробничих факторів. **Практична значимість** – страхування від виробничого травматизму та відновлення працездатності потерпілих, відшкодування матеріальної та моральної шкоди застрахованим і членам їхніх сімей.

Ключові слова: страхування; страховий випадок; страхові виплати; нещасні випадки; професійні захворювання; виробничий травматизм

ИССЛЕДОВАНИЕ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ СТРАХОВАНИЯ ОТ НЕСЧАСТНОГО СЛУЧАЯ И ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ В УКРАИНЕ

МИТИНА Н. Б.^{1*}, канд. техн. наук, доц.,
ГЕРАСЮК И. С.², маг.

^{1*} Кафедра безопасности жизнедеятельности. Государственное высшее учебное заведение «Украинский государственный химико-технологический университет», ул. Набережная Победы, 40-б, 49094, Днепро, Украина, тел. +38 (0562) 47-12-25, e-mail: natalimitina0000@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-5384-7040

² Кафедра фармации и технологии органических веществ. Государственное высшее учебное заведение «Украинский государственный химико-технологический университет», ул. Набережная Победы, 40-б, 49094, Днепро, Украина, тел. +38 (056) 47-34-16, e-mail: org_chem@udhtu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0001-9732-2660

Аннотация. В Украине ежедневно в среднем травмируется более 60 работников, из них трое со смертельным исходом, три из четырех производственных травм – с потерей трудоспособности, а каждая вторая вызывает потерю трудоспособности на 50 %. Поэтому актуальным является страхование от производственного травматизма. **Цель исследования** – анализ современного состояния страхования от несчастного случая и профессиональных заболеваний в Украине с 2015 по 2019 год. **Методика.** Статистические методы анализа современного состояния страхования от несчастного случая и профессиональных заболеваний. **Результаты.** Определено, что проблема промышленной безопасности в Украине решается уменьшением численности

занятих в небагатоприятних умовах праці, к сожалению, не за счет улучшения производственных условий. Показано, что, несмотря на положительную динамику роста страховых выплат, уровень производственного травматизма не снижается. Усложняет уменьшение несчастных случаев сокращение финансирования и материально-технического обеспечения мер по безопасности труда на всех уровнях управления. Установлено, что основной причиной уменьшения уровня страхования от несчастных случаев и профессиональных заболеваний в Украине является ценовая политика услуг страхования, определение страхового случая. **Научная новизна.** Проанализированы показатели страховых выплат и деятельности страхового Фонда от несчастного случая и профессиональных заболеваний в Украине в 2015–2019 годах, произошедших из-за воздействия опасных и вредных производственных факторов. **Практическая значимость.** Страхование от производственного травматизма и восстановление трудоспособности потерпевших, возмещение материального и морального вреда застрахованным и членам их семей.

Ключевые слова: страхование, страховой случай; страховые выплаты; несчастные случаи; профессиональные заболевания; производственный травматизм

STUDY OF THE CURRENT STATE OF ACCIDENT INSURANCE AND OCCUPATIONAL DISEASES IN UKRAINE

MITINA N.B.^{1*}, *Cand. Sc. (Tech.), Assoc. Prof.*,
HERASIUK I.S.², *Master*

^{1*} Department of Life Safety, State Higher Education Institution "Ukrainian State University of Chemical Technology", 40-B, Naberezhna Peremohy Str., 49005, Dnipro, Ukraine, tel. +38 (0562) 47-12-25, e-mail: natalimitina0000@gmail.com. ORCID ID: 0000-0002-5384-7040

² Department of pharmaceuticals and organic substances, State Higher Education Institution "Ukrainian State Chemical-Technological University", 40-B, Naberezhnaya Pobedy Str., 49094, Dnipro, Ukraine, tel. +38 (056) 47-34-16, e-mail: org_chem@udhtu.edu.ua. ORCID ID: 0000-0001-9732-2660

Abstract. In Ukraine, on average, more than 60 workers are injured daily, three of them fatal, three out of four industrial injuries with disability, and every second causes disability by 50 %. Therefore, insurance against occupational injuries and occupational diseases is relevant. **Purpose.** Analysis of the current state of insurance against accidents and occupational diseases in Ukraine during 2015–2019. **Methodology.** Statistical methods of analysis of the current state of insurance against accidents and occupational diseases. **Results:** It is determined that the problem of industrial safety in Ukraine is solved by reducing the number of people employed in unfavorable working conditions, but unfortunately not by improving production conditions. It is shown that, despite the positive dynamics of insurance payments growth, the level of occupational injuries does not decrease. It complicates the reduction of accidents by reducing funding and logistics of occupational safety measures at all levels of government. It is established that the main reason for the decrease in the level of insurance against accidents and occupational diseases in Ukraine is the pricing policy for insurance services, the definition of the insured event. **Scientific novelty.** The indicators of insurance payments and the activity of the Insurance Fund against accidents and occupational diseases in Ukraine during 2015–2019, which occurred under the influence of dangerous and harmful production factors, are analyzed. **Practical significance.** Insurance against occupational injuries, occupational diseases and rehabilitation of victims, compensation for material and moral damage to the insured and their families.

Keywords: insurance; insured events; insurance payments; accidents; occupational diseases; occupational injuries

Вступ. В Україні щодня в середньому травмується понад 60 працівників, з них троє зі смертельними наслідками, три з чотирьох виробничих травм – із втратою працездатності, а кожна друга спричиняє втрату працездатності на 50 % [8; 13]. Тому актуальним постає страхування від виробничого травматизму та відновлення працездатності потерпілих, відшкодування матеріальної та моральної шкоди застрахованим і членам їхніх сімей.

Мета роботи – аналіз сучасного стану страхування від нещасного випадку та професійних захворювань в Україні протягом 2015–2019 років.

Матеріали і методи досліджень. Статистичні методи аналізу сучасного стану страхування від нещасного випадку та професійних захворювань [2; 9].

Результати досліджень та їх обговорення. Відповідно до даних Фонду соціального страхування України упродовж

аналізованого періоду складено статистику за основними параметрами підсумкових звітів Фонду [12]. Один із вагомих показників діяльності страхових компаній – це страхові премії [1; 6; 7]. Вони характеризують можливість надання страховими компаніями страхових виплат. Нижче (рис. 1) наведено аналіз чистих страхових премій: прибутку, який отримують страхові компанії за надані послуги.

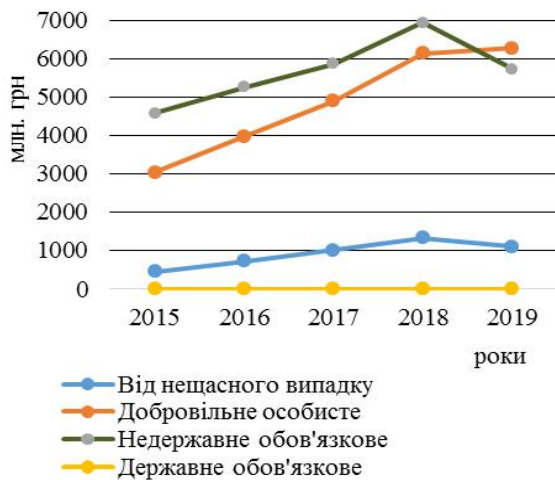

Рис. 1. Динаміка виплат чистих страхових премій (млн грн) компаній України

Рис. 2. Динаміка страхових виплат та чистих премій з урахуванням інфляції в Україні

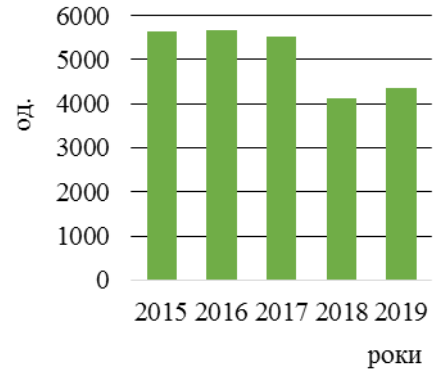

Рис. 3. Динаміка нещасних випадків за 2015–2019 роки

Дані показують, що величина страхових премій за недержавним обов'язковим страхуванням з 2015 року зростає, величина страхових премій з добровільного страхування та зі страхування від нещасного випадку збільшились майже удвічі. Таке зростання страхових премій свідчить про збільшення кількості застрахованих осіб. Слід зазначити, що премії за страхуванням від нещасних випадків складають лише незначну частку від усіх страхових внесків до 2,6 % на перше півріччя 2019 р. Проте зі статистичних даних можна побачити, що розмір страхових премій з 2015 по 2018 рік, у разі нещасного випадку, збільшився на 200 % з 2015 року.

Страхові премії та виплати розраховані теоретично із використанням даних підсумків страхової діяльності за 9 місяців 2019 року; чисті страхові премії – 30 149,4 млн грн; чисті страхові виплати – 9 624,3 млн грн [4].

Із наведених даних інфляційних збитків (рис. 2) виходить, що в обох випадках спостерігається позитивна динаміка у величині страхових премій та виплат, проте рівень виплат за заданий період спостерігається майже на одному рівні.

Після скасування Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» актуальність державного обов'язкового страхування знизилась [3]. Проте інформація щодо сплаченої суми застрахованим особам може не зовсім правильно відображати реальність, через

постійні зміни цін та вплив економічної ситуації. Тому більш важливим фактором виявляється відношення сплачених премій до страхових виплат.

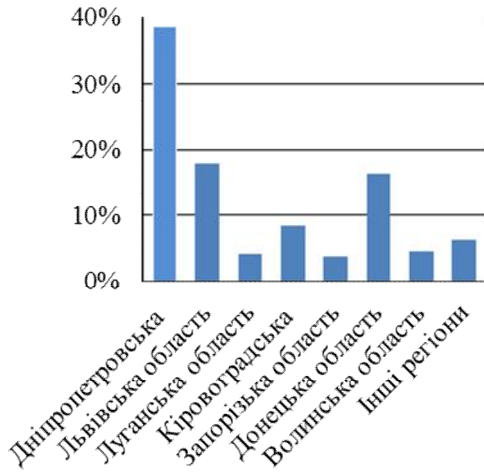

Рис. 4. Динаміка кількості професійних захворювань по регіонах України за 9 місяців 2019 року

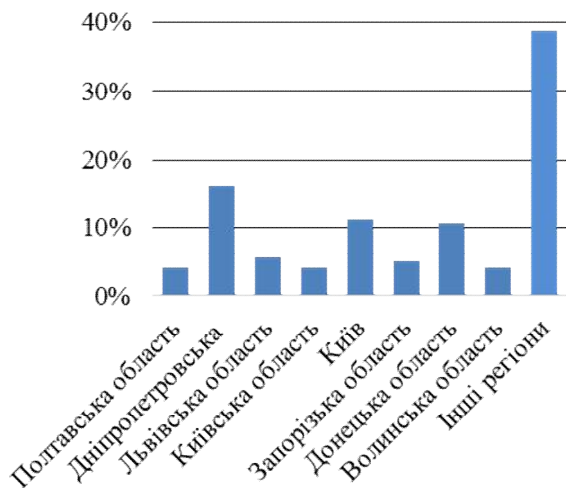

Рис. 5. Динаміка кількості страхових нещасних випадків по регіонах України за 9 місяців 2019 року

Страхові виплати склали приблизно третину від отриманих страхових премій протягом усього досліджуваного періоду, отже прямої залежності не виявлено. Для більш детального відображення картини страхового ринку розглянемо динаміку кількості постраждалих осіб та кількості застрахованих осіб. Так, помітне зменшення кількості постраждалих на виробництві, проте рівень нещасних випадків залишається досить високим (рис. 3).

Кількість постраждалих за період 2015 по 2018 рік зменшилась на 27%. Зазначимо, що кількість нещасних випадків за 2019 рік

визначена розрахунковим шляхом за даними першого півріччя. Для повноти інформації нижче наведено діаграми (рис. 4, 5), які відображують кількості професійних захворювань та страхових нещасних випадків по регіонах України за 9 місяців 2019 року у відсотках до загальної кількості професійних захворювань по Україні. Аналіз даних показує, що рівень професійних захворювань у Дніпропетровській області значно перевищує рівень захворюваності в інших областях та регіонах України та складає 2/5 від загальної кількості хворих. Тому необхідність у страхових виплатах робітникам Дніпропетровської області найвища.

Рис. 6. Динаміка загальної кількості договорів та кількості страхування від нещасних випадків за 2015–2019 роки

Більшість нещасних випадків на виробництві за 9 місяців 2019 року сталися у Дніпропетровській області, страхових нещасних випадків – 16% від усіх таких в Україні (рис. 5). Кількість укладених договорів страхування за 2019 рік розрахована теоретично із використанням даних підсумків страхової діяльності за 9 місяців 2019 року: договорів страхування від нещасних випадків – 26 295 тис. одиниць, договорів страхування – 98 364,5 тис. одиниць.

Необхідно зазначити, що переломним періодом став 2017 рік, коли кількість осіб,

що вирішили укласти договір страхування від нещасних випадків, збільшилась удвічі. Так, під час зазначеного періоду, відсоток застрахованих осіб від нещасних випадків до загальної кількості суттєво зростає.

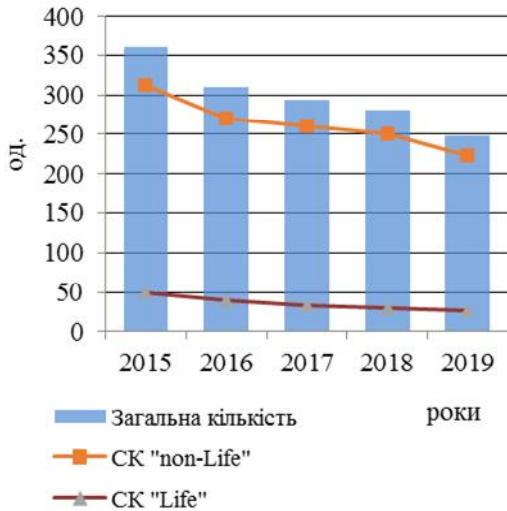

Рис. 7. Динаміка загальної кількості страхових компаній за 2015–2019 роки в Україні

Рис. 8. Динаміка величини страхових активів та резервів Фонду соціального страхування України

У процесі аналізу даних виявилось, що в період першої половини 2019 року зменшилась кількість укладених договорів страхування на 2,4 % та договорів з обов'язкового страхування на 4,9 %. За період з 01.01.2015 по 30.06.2019 рік загальна кількість страхових компаній зменшилась на 31 % (рис. 7). Так, на 28,5 % для СК "non-Life" та на 46,9 % для СК "Life". Крім того, незважаючи на скорочення загальної кількості страхових

компаній, частка СК "non-Life" компаній щорічно збільшується, в той час коли вклад СК "Life" компаній спадає. Зокрема, зростання чисельності застрахованих у Фонді осіб пов'язане з віднесенням до 01.01.2016 р. фізичних осіб-підприємців, у тому числі тих, які обрали спрощену систему оподаткування, та осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, до застрахованих осіб, оскільки вони є платниками єдиного внеску на загальних підставах.

Для оцінювання страхових активів та резервів наведено дані величин страхових активів та резервів. Величина активів регулюється відповідно до статті 31 Закону України [3].

Отже, величина активів та резервів страхового Фонду безперервно збільшувалась у період з 2016 до кінця першого півріччя 2019 року. Зростання активів Фонду стало вище на 21,8 %, ніж у 2016 році. Щодо резервів, ця величина за вказаний період збільшилась на 38,6 %. Незважаючи на зниження кількості нещасних випадків, необхідність у сплаті допомоги потерпілим залишається досить високою (рис. 9).

Упродовж 2019 року Фонд соціального страхування України направив 8,235 млрд грн на фінансування щомісячних страхових виплат для 205,7 тис. потерпілих на виробництві та членів їх сімей. Виплати за цим напрямом зросли приблизно на 0,6 млрд грн порівняно з 2018 роком. Протягом 2017 року Фонд соціального страхування України здійснив страхові виплати потерпілим на виробництві та членам їх сімей сумою 5,99 млрд грн.

У 2017 році сума виплат становила на 27,5 % за останні чотири роки. За 2017 рік сума витрат Фонду для надання матеріального забезпечення складала 9 425,7 млн грн, зокрема, допомога по тимчасовій непрацездатності – 6 067,8 млн грн суми витрат на матеріальне забезпечення [10–12]. Сума фактичних витрат на матеріальне забезпечення за 2017 рік зросла на 29 % порівняно з 2016 роком. Фактичні витрати на виплату допомоги по тимчасовій непрацездатності

порівняно з 2016 роком збільшились на 26 %. При цьому загальна кількість оплачених за звітний рік днів тимчасової непрацездатності порівняно з 2016 роком зменшилась на 0,6 %. Середньоденний розмір допомоги по тимчасовій непрацездатності станом на 01.01.2018 р. зріс на 26,5 %.

За звітний період за рахунок коштів Фонду потерпілі на виробництві отримали страхові виплати на медичну та соціальну допомогу в сумі 497,3 млн грн, в тому числі на медичну та соціальну допомогу більше на 13,4 %, по тимчасовій непрацездатності внаслідок нещасного випадку на виробництві – на 24,6 % більше порівняно з 2016 роком. Найбільш вагомими стали виплати на медичну та соціальну допомогу, санаторно-курортне лікування потерпілих, забезпечення лікарськими засобами та виробами медичного призначення, а також на лікування і медичну реабілітацію.

У 2017 році порівняно з 2016-м кількість страхових нещасних випадків збільшилася на 4,2 %, кількість смертельно травмованих осіб зменшилась на 8,8 %, професійних захворювань збільшилась на 21,7 %. Серед причин нещасних випадків переважають організаційні – 65,5 %, через психофізіологічні причини сталося 22,3% нещасних випадків, а через технічні причини – 12,2 %. Станом на 1 січня 2019 року [10] кількість особових справ потерпілих, що обліковуються в управлінні, складає 8 268, із них справ, за якими проводяться страхові виплати, 4 562.

На відшкодування потерпілим на виробництві та членам їх сімей за 2018 рік сплачено 221,8 млн грн, розподілених таким чином: сума щомісячних страхових виплат у разі часткової чи повної втрати працездатності, що компенсує відповідну частину втраченого заробітку потерпілого – в розмірі 196,4 млн грн; сума щомісячних страхових виплат особам, які мають право в разі втрати годувальника – в розмірі 15,1 млн грн; сплачено 55 особам одноразових допомог у разі стійкої втрати працездатності на суму 563,4 тис. грн та у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю до відновлення працездатності або

встановлення інвалідності – 7,7 млн грн; 10 виплат одноразової допомоги в разі смерті потерпілого на сім'ю на суму 1,7 млн грн. Динаміка виплат застрахованим особам в Україні за період з 2016 по 2018 рік наведена на рисунку 10.

Рис. 9. Динаміка виплат застрахованим особам за період з 2016 по 2018 рік

За 2018 рік згідно із заявами страхувальників надано матеріальне забезпечення 406 557 застрахованим особам на загальну суму коштів Фонду 2 744,1 млн грн, з них удвічі більше за 2017 рік потерпілим на виробництві. Отже, спостерігається позитивна тенденція щодо розвитку та функціонування ринку виробничого страхування в Україні, але, на жаль, не зниження кількості нещасних випадків на виробництвах та професійних захворювань.

Висновки

Проаналізовано статистичні дані Фонду України та страхових компаній для визначення сучасного стану страхування від нещасного випадку та професійних захворювань, які сталися за впливу небезпечних та шкідливих виробничих факторів. Установлено, що основною причиною зменшення рівня страхування від нещасних випадків в Україні стала цінова політика на страхові послуги та визначення страхового випадку.

Показано, що на досліджувану статистику впливає низка факторів – умови

праці на виробництвах, які безпосередньо впливають на рівень професійних захворювань, та кількість нещасних випадків на виробництві, а також економічні фактори, зокрема, інфляція.

Таким чином, незважаючи на позитивну динаміку зростання страхових виплат, якщо порівняти з урахуванням вищезазначених факторів, виявляється, що рівень виплат залишається майже незмінним, тоді як рівень виробничого травматизму не знижується.

Визначено, що проблема промислової безпеки та охорони праці в Україні вирішується зменшенням чисельності зайнятих у несприятливих умовах праці, але, на жаль, не за рахунок поліпшення умов праці. Ускладнює зменшення виробничого травматизму та профзахворювань наявність фізично застарілого устаткування, скорочення чи повне припинення фінансування та матеріально-технічного забезпечення заходів щодо безпеки виробництва й охорони праці на всіх рівнях управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артюх Т. М. Страхування життя в умовах сучасного страхового ринку України. *Фінанси, облік і аудит*. 2011. № 18. С. 9–15.
2. Єрічева Т. Ю. Виробничий травматизм : актуальні аспекти та методи аналізу причин. *Вісник НТУ ХПІ. Серія : Механіко-технологічні системи та комплекси*. Харків : НТУ ХПІ, 2017. № 19 (1241). С.131–135.
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 23.09.1999, № 1105-XIV.
4. Калькулятор інфляції [Електронний ресурс]. URL: http://database.ukrcensus.gov.ua/dw_infl_uk/calc_p1d.asp?ter=0000000000&month=1&year=2018&year_b=&month_b=&tov=1&kat=5&Submit_x=84&Submit_y=4
5. Кількість застрахованих осіб збільшилась на понад 2 млн осіб за два роки [Електронний ресурс]. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/964252>
6. Кондратюк К. В., Кульбідюк Л. В., Поляруш М. М. Особливості розвитку страхового маркетингу в Україні. [Електронний ресурс]. URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=67634>
7. Маргасова В. Г., Дубина М. В., Тунік М. В. Актуальні проблеми розвитку страхового ринку України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 2. С. 219–228.
8. Мітіна Н. Б., Бабенко О. Ю., Воробйова Л. О., Малиновська Н. В. Дослідження стану травматизму та рівня професійної захворюваності на промислових об'єктах України. *Будівництво, матеріалознавство, машинобудування*. 2018. Вип. 105. С. 139–147.
9. Методи аналізу виробничого травматизму [Електронний ресурс]. URL: https://pidruchniki.com/1849041938269/bzhd/analiz_prognozuvannya_profilaktika_travmatizmu_profesiyanoi_zahvoryuvanosti_virobnitstvi
10. Надання матеріального забезпечення застрахованим особам та проведення страхових виплат потерпілим на виробництві (членам їх сімей) за 2017 рік [Електронний ресурс]. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/956083>
11. Надання матеріального забезпечення та страхових виплат за 2018 рік [Електронний ресурс]. URL: <http://www.fse.gov.ua/fse/control/kyiv/uk/publish/article/94818;jsessionid=3A1482EB80B75020399B1B24B1D4C2D3>
12. Про затвердження звіту про результати діяльності Фонду соціального страхування України за 2017 рік [Електронний ресурс]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0006890-18>
13. Урбанович В. А., Маршук Л. М. Страхування життя в Україні [Електронний ресурс]. *The scientific potential of the present [text]: Proceedings of the International Scientific Conference*. 2016. URL : <http://ukrlogos.in.ua/01.12.2016.pdf#page=211>

REFERENCES

1. Artyuh T.M. *Strahuvannya zhittya v umovah suchasnogo stahovogo rinku Ukrayini* [Life insurance in the conditions of the modern insurance market of Ukraine]. *Finansy, oblik i audyt* [Finance, accounting and audit]. 2011, no. 18, pp. 9–15. (in Ukrainian).
2. Elicheva T.Yu. *Virobnichiy travmatizm: aktualni aspekti ta metodi analizu prichin* [Industrial injuries: current aspects and methods of analysis of causes]. *Visnik NTU HPI. Seriya: Mehaniko-tehnologichni sistemi ta kompleksi*. [Bulletin of NTU "KhPI". Series: Mechanical-technological systems and complexes]. Harkiv : NTU HPI Publ., 2017, no. 19 (1241), pp. 131–135. (in Ukrainian).
3. *Zakon Ukrayini «Pro zagalnoobov'yazkove derzhavne sotsialne strahuvannya vid neschasnogo vipadku na virobnitstvi ta profesiyanoi zahvoryuvannya, yaki sprichinili vtratu pratsezdatsnosti» vid 23.09.1999, No. 1105-XIV.*

[Law of Ukraine “On Compulsory State Social Insurance against Accidents at Work and Occupational Diseases That Caused Disability” of September 23, 1999, no. 1105-XIV]. (in Ukrainian).

4. *Kalkulyator inflyatsiyi* [Inflation calculator] [Electronic resource]. (in Ukrainian). URL: http://database.ukrcensus.gov.ua/dw_infl_uk/calc_p1d.asp?ter=0000000000&month=1&year=2018&year_b=&month_b=&tov=1&kat=5&Submit.x=84&Submit.y=4

5. *Kilkist zastrahovanih osib zbilshilas na ponad 2 mln osib za dva roki* [The number of insured persons has increased by more than 2 million people in two years] [Electronic resource]. (in Ukrainian). URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/964252>

6. Kondratyuk K.V., KulbIdyuk L.V. and Polyarush M.M. *Osoblivosti rozvitku strahovogo marketingu v Ukraini* [Features of insurance marketing development in Ukraine] [Electronic resource]. (in Ukrainian). URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=67634>

7. Margasova V.G., Dubina M.V. and Tunik M.V. *Aktualni problemi rozvitku strahovogo rinku Ukraini* [Actual problems of development of the insurance market of Ukraine]. *Problemi i perspektivi ekonomiki ta upravlinnya* [Problems and prospects of economy and management]. 2015, no. 2, pp. 219–228. (in Ukrainian).

8. Mitina N.B., Babenko O.Yu., Vorobyova L.O. and Malinovska N.V. *Doslidzhennya stanu travmatizmu ta rivnya profesiynoyi zahvoryuvanosti na promislovi ob'ekтах Ukraini* [Research of the state of injuries and the level of professional morbidity at industrial facilities of Ukraine]. *Budivnitstvo, materialoznavstvo, mashinobuduvannya* [Construction, Materials Science, Mechanical Engineering]. 2018, iss. 105, pp. 139–147. (in Ukrainian).

9. *Metodi analizu virobnichogo travmatizmu* [Methods of analysis of occupational injuries] [Electronic resource]. (in Ukrainian). URL: https://pidruchniki.com/1849041938269/bzhd/analiz_prognozuvannya_profilaktika_travmatizmu_profesiynoyi_zahvoryuvanosti_virobnitstvi

10. *Nadannya materialnogo zabezpechennya zastrahovanim osobam ta provedennya strahovih viplat poterpilim na virobnitstvi (chlenam yih simey) za 2017 rik* [Provision of material support to insured persons and insurance payments to victims at work (members of their families) for 2017] [Electronic resource]. (in Ukrainian). URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/956083>

11. *Nadannya materialnogo zabezpechennya ta strahovih viplat za 2018 rik* [Provision of material support and insurance payments for 2018] [Electronic resource]. (in Ukrainian). URL: <http://www.fse.gov.ua/fse/control/kiev/uk/publish/article/94818;jsessionid=3A1482EB80B75020399B1B24B1D4C2D3>

12. *Pro zatverdzhennya zvituv pro rezultati diyalnosti Fondu sotsialnogo strahuvannya Ukraini za 2017 rik* [On approval of the report on the results of the Social Insurance Fund of Ukraine for 2017] [Electronic resource]. (in Ukrainian). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0006890-18>

13. Urbanovich V.A. and Marshuk L.M. *Strahuvannya zhittya v Ukraini* [Life insurance in Ukraine] [Electronic resource]. The scientific potential of the present [text]: Proceedings of the International Scientific Conference. 2016. (in Ukrainian). URL: <http://ukrlogos.in.ua/01.12.2016.pdf#page=211>

Надійшла до редакції: 12.06.2020.

*